

Автоімунний тиреоїдит (хвороба Хашимото)

ЩО ТАКЕ ЩИТОПОДІБНА ЗАЛОЗА?

Щитоподібна залоза, розташована на передній поверхні шиї, виробляє тиреоїдні гормони – тироксин (T_4) і трийодтиронін (T_3). T_4 і T_3 регулюють використання енергії організмом. Цей процес інколи називають обміном речовин (метаболізмом).

Робота щитоподібної залози регулюється іншою залозою, яка має назву «гіпофіз» і розташована в основі мозку. Гіпофіз виробляє тиреотропний гормон (тиреотропний гормон, ТТГ), який відповідає за утворення у щитоподібній залозі T_4 і T_3 .

ЧИ ЗНАЕТЕ ВИ?

Автоімунний тиреоїдит – найчастіша причина гіпотиреозу у світі.

ЩО ТАКЕ АВТОІМУННИЙ ТИРЕОЇДИТ?

Автоімунний тиреоїдит, відомий як тиреоїд Хашимото, є автоімунною хворобою. Це означає, що імунна система, яка в нормі захищає організм і допомагає боротися із хворобами, виробляє антитіла та атакує щитоподібну залозу.

Хвороба зазвичай проходить кілька стадій розвитку. На початку її виникнення можуть спостерігатися ознаки тиреотоксикозу (підвищеного рівня у крові гормонів щитоподібної залози) різного ступеня вираження – від незначних до тяжких, які потребують спеціального лікування. Ця стадія зазвичай нетривала і в більшості випадків завершується без лікування самостійно через кілька тижнів або місяців. Наступна стадія взагалі не має ніяких клінічних виявів, за винятком збільшених розмірів щитоподібної залози, оскільки кількість гормонів, які виробляє щитоподібна залоза, на цій стадії нормальні. Проте пошкоджена антитілами щитоподібна залоза через певний проміжок часу (часто – десятиліття) втрачає здатність виробляти гормони, унаслідок чого може розвинутися гіпотиреоз. Тобто виникнення гіпотиреозу свідчить, що щитоподібна залоза виробляє недостатню кількість гормонів, щоб забезпечити ними організм.

Автоімунний тиреоїдит може розвинутися в кожній людини, але більше до нього схильні жінки та особи, в яких у родині були хвороби щитоподібної залози. З віком хвороба трапляється частіше.

Люди з іншими автоімунними хворобами також частіше мають автоімунний тиреоїдит. Гіпотиреоз, викликаний автоімунним тиреоїдитом, розвивається повільно, протягом місяців або років. Його симптоми можуть відрізнятися в різних осіб, надто – у дітей.

ЯКІ СКАРГИ ВІДМІЧАЮТЬСЯ ПРИ АВТОІМУННОМУ ТИРЕОЇДИТІ?

Нелікований гіпотиреоз, викликаний автоімунним тиреоїдитом, може призводити до серйозних ускладнень:

- зоб, який може заважати ковтанню або диханню;
- серцева патологія, така як гіпертрофія серця, артеріальна гіpertenzія, набряки;
- порушення з боку нервової системи, такі як депресія, погрішення пам'яті, уповільнення процесу мислення, зниження статевого потягу;
- мікседематозна кома – стан, що зустрічається рідко і є загрозливим для життя, може бути наслідком довго нелікованого гіпотиреозу; мікседематозна кома потребує негайногого інтенсивного лікування;
- вади розвитку: діти, які народилися в жінок з нелікованим гіпотиреозом, можуть бути недонашеними або незрілими; у подальшому житті у зв'язку з недорозвитком мозку в утробі матері в таких дітей може бути знижений інтелект (коefіцієнт IQ).

ЯК ДІАГНОСТУВАТИ АВТОІМУННИЙ ТИРЕОЇДИТ?

Діагностика починається з опису вашому лікарю всіх симптомів. Під час огляду шиї відмічається помірне збільшення щитоподібної залози. Обстеження крові на гормони щитоподібної залози допоможе підтвердити діагноз.

ТТГ. Високий рівень ТТГ означає, що гіпофіз намагається примусити щитоподібну залозу виробити більше T_4 , оскільки його не вистачає організму (гіпотиреоз).

T_4 . Низький рівень T_4 (гормон, який безпосередньо виробляє щитоподібна залоза) також передбачає гіпотиреоз.

Антитіла до тиреоїдної пероксидази (АТПО). Це обстеження демонструє наявність антитіл, які діють проти щитоподібної залози. Більшість людей з автоімунним тиреоїдитом мають ці антитіла, а пацієнти, в яких гіпотиреоз викликаний іншими причинами, не мають.

ІМОВІРНІ СИМПТОМИ ПРИ АВТОІМУННОМУ ТИРЕОЇДІТІ (коли є гіпотиреоз)

Збільшення щитоподібної залози (або зоб) (він може бути незалежно від функції щитоподібної залози).

- Мерзлякуватість.
- Помірне збільшення маси тіла.
- Втомлюваність.
- Закрепи.
- Суха шкіра.
- Випадання волосся.
- Масивні та нерегулярні менструації.
- Безплідність.
- Погіршення пам'яті, складність у зосередженні та мисленні.

ЯК ЛІКУВАТИ АВТОІМУННИЙ ТИРЕОЇДІТ?

Не у всіх пацієнтів з автоімунним тиреоїдитом є гіпотиреоз. Якщо відсутній дефіцит гормонів щитоподібної залози, лікар призначить регулярне спостереження, а не медикаментозне лікування. Якщо вже розвинувся дефіцит гормонів, потрібна замісна терапія тиреоїдними гормонами. Найефективнішим лікуванням буде призначення синтетичного T_4 , який називається лівотироксин.

Лівотироксин ідентичний тому гормону T_4 , який продукує наш організм. Щоденний прийом таблеток лівотироксіну в необхідній дозі може відновлювати нормальній рівень тиреоїдних гор-

монів і ТТГ у крові та нормалізувати функцію щитоподібної залози. Зазвичай для лікування гіпотиреозу препарати лівотироксіну необхідно приймати щоденно протягом життя, і час від часу буде потрібна корекція дози. Для підтримки в крові задовільного рівня тиреоїдних гормонів бажано приймати препарати одного виробника, тому що препарати лівотироксіну різних виробників не абсолютно ідентичні.

На жаль, населення зазвичай не проводить профілактичного обстеження на гіпотиреоз. Тому, якщо ви перебуваєте в групі ризику щодо патології щитоподібної залози й розглядаєте можливість вагітності, вам потрібно обстежитися. Гіпотиреоз легко лікувати, і ви зможете уберегти свою дитину від вроджених дефектів.

ЗАПИТАННЯ ДО ЛІКАРЯ

- Чи мої скарги означають, що я хворий на гіпотиреоз?
- Чи можу я вважати, що мій гіпотиреоз спричинений автоімунним тиреоїдітом?
- Чи є різниця в лікуванні гіпотиреозу та автоімунного тиреоїдиту?
- Які медикаменти мені потрібні? Коли мені слід їх приймати?
- Як часто мені треба консультуватись у свого лікаря?
- Чи має мене оглянути ендокринолог?